עה אבגד מיי׳ פי״ב סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סי תי סעיף לא ועי' במ"מ ובהשגות:

לבל הוזח מיי שם הלכה יט טוש"ע שם הנכה יט טושיע שם סעיף לג: ש ט י מיי שם הלכה כ

מוש"ע שם סעיף לג:

מוסף רש"י להבלו ולא לחבטו. משום דעבד ליה הבל לבור ולא משום חבטו לעיל נ:). רבי נתן דיינא הוא. לכ"ל היה כדאמרינן בהוריות בפ' בתרא (ב"נו קיז:). דאמר ליה בעל השור. הסרוג, לבעל הבור אנא תוראי בבירך אשכחיתיה. מת, השור משתלימנא. אם תם השור משתנימנת, חם חם הוא משלם רביע, ואפילו הזיקו הוא לבדו לא היה משלם אלא חצי נוק ועכשיו שיש אחר עמו ישלם רביע, והשאר משתלימנא מינך

הבור פטור לגמרי גזירת הכתוב מונפל שמה שור או חמור מעצמו ולא שיפילוהו אחרים כדפרישית

פרק קמא (דף יג. ושם) ט: ובעל הבור משלם מחצה. נשוטה או מהלך בלילה קאמר דאי בפקח ביום הא תנינא לעיל דפטור וכי תימא ה"מ כשנופל מעצמו אבל הפילוהו אחרים חייב א"כ כשנופל נמי מעלמו ליחייב דתחילתו בפשיעה פן יפול ע"י שוורים וסופו באונס חייב אלא על כרחיך שור פקח נשמר יפה (6) ומרחק כל כך מן הבור שאין שוורים אחרים יכולין להפילו בתוכו: לעולם קסבר האי פלגא נוקא

כו' אנא תוראי בבירך אשבחיתיה. וא"ת כיון דפלגא מקא עבד מה סברה היה זו דמשום דאשכחיה בבור משלם יותר ממה שהזיק והיה רוצה ר"י לפרש דה"ק האי פלגא הזיקא עביד בעלמא כגון בשני שוורים שהזיקו אבל הכא בשור שדחף חבירו לבור הבור כוליה הזיקא עבד כדאמר את קטלתיה דבבירך אשכחיתי׳ ולכך מאי דלית לי לאשתלומי מיניה משתלמנא מינך וחזר בו ר" מפירוש זה דח"כ מועד לר' נתן אמאי משלם מחלה כי היכי דמהני שותפות לבור שאין הבור משלם אלא חלי ממה שהזיק כמו כן יועיל שותפות הבור לשור ולה ישלם השור מחצה ובתם נמי איכא להקשות אמאי משלם רביע ע"כ נראה דבור נמי פלגא מהא עבד ומשום שגמר ההיוה ודומה כמי שעשאו כולו אמרינן כי ליכא לאשתלומי מבעל השור משתלם מבעל הבור:

דנפל על אפיה. ברישה ומקמי דמטה לקרקעיתה נתהפך ונפל דשפיר הוי לטעמיה דחשכהן דמחייב בחבטה כשנחבט על ידי מעשיו: בעל השור חייב. פי׳ מחלה וגעל וזה וזה בבור רב למעמיה יהדאמר רב בור

שחייבה עליו תורה להבלו ולא לחבמו ושמואל אמר "בבור בין מלפניו בין מלאחריו חייב שמואל למעמיה דאמר להבלו וכל שכן לחבמו אלא היכי דמי לאחריו מקול הכרייה דפמור יכגון דנתקל בבור ונפל לְאחורי הבוְר חוץ לבור איתיביה בבור בין לפניו בין לאחריו חייב תיובתא דרב אמר רב חסדא מודה רב בבור ברשותו דחייב משום דאמר ליה ממה נפשך אי בהבלא מית הבלא דידך הוא אי בחבמא מית חבמא דידך הוא רבה אמר הכא במאי עסקינן במתהפך דנפל אאפיה ואתהפיך ונפל אגביה דהבלא דאהני ביה אהני ביה רב יוסף אמר הכא בנזקי בור את שהבאיש ניהו שהבאיש את מימיו דלא שנא לפניו ולא שנא לאחריו מיחייב תני רב חנניה לסיועי לרב ונפל עד שיפול דרך נפילה מכאן אמרו נפל לפניו מקול הכרייה חייב לאחריו מקול הַכרייה פּמָור וזה וזה בבור אמר מר נפל לפניו מקול הכרייה חייב ואמאי נימא כורה גרם ליה אמר רב שימי בר אשי הא מני רבי נתן היא דאמר יבעל הבור הזיקא קא עביד יוכל היכא דלא אפשר לאשתלומי מהאי משתלם מהאי דתניא שור שדחף את חבירו לבור בעל השור חייב בעל הבור פמור ירבי נתן אומר הבעל השור משלם מחצה ובעל הבור משלם מחצה והתניא רבי נתן אומר יבעל הבור משלם ג' חלקים ובעל השור רביע לא קשיא יהא בתם הָא במועד ובתם מאי קסבר אי קסבר האי כוליה

הזיקא עבד והאי כוליה הזיקא עבד האי

משלם פלגא והאי משלם פלגא ואי קסבר האי פלגא הזיקא עבד והאי פלגא הזיקא עבד בעל הבור משלם פלגא ובעל השור רביע ואידך ריבעא מפסיד אמר רבא ירבי נתן דיינא הוא ובעל השור רביע ואידך ריבעא ספבר האי כוליה הזיקא עבד והאי כוליה ונחית לעומקא דדינא לעולם הזיקא עבר ודקא קשיא לך לשלם האי פלגא והאי פלגא משום ראמר ליה בעל השור לבעל הבור שותפותאי מאי אהניא לי איבעית אימא לעולם קסבר האי פלגא הזיקא עבר והאי פלגא הזיקא עבר ודקא קשיא לך בעל הבור משלם פלגא ובעל השור משלם רביע ואידך ריבעא נפסיד ימשום ∘דאמר ליה בעל השור לבעל הבור אנא תוראי בבירך אשכחיתיה את קטלתיה מאי דאית לי לאשתלומי מהיאך משתלמנא מאי דלית לי לאשתלומי מהיאך משתלמנא ממך: אמר רבא "הניח אבן ע"פ הבור ובא שור ונתקל בה ונפל בבור באנו למחלוקת יר' נתן ורבנן פשימא מהו דתימא התם הוא דאמר בעל הבור לבעל השור אי לאו בירא דידי תורא דידך הוה קטיל ליה אבל הכא מצי א"ל בעל אבן לבעל הבור אי לאו בירא דידך אבנא דידי מאי הוה עבדא אי הוה מיתקל בה הוה נפל וקאי קמ"ל דאמר ליה אי לאו אבן לא הוה נפיל לבירא איתמר שור

א) לעיל נ: מד, ב) נלעיל וזה וזה בבור. ואפילו הכי אשמועינן מתניתין דפטור הואיל ולא מהבלא מית אלא מחבטא וקרקע עולם דבני רה״ר הזיקתו:
ב) נעיל כמ: ב"מ קחום בחבטו היינו כשנתקל בבור אבל הכא הואיל למ. ב"מ קחום בחבטו היינו כשנתקל בבור אבל הכא הואיל למ. ב"מ קחום בחל במאי עסקינן. דקתני לאחריו חייב: במסהפך הכרייה גרם לו ליפול וגם נחבט בקרקע עולם בהא הוה פטור וי״ל מוני ב"ל מוני ב"ל מוני ב"ל ב"ל מוני ב"ל מוני ב"ל מוני ב"ל מוני ב"ל מוני ב"ל מוני ב"ל מוני ב"ל ב"ל מוני ב"ל מוני ב"ל מוני ב"ל ב"ל מוני ב"ל ב"ל מוני ב"ל

על גביה: דאהני ביה. הבלא שנכנס בו בתחילת נפילתו והועילה בו להמית היא המיתתו: הכא בנוהי בור בשור. שהשור נכנס לחצר בעה"ב שלא ברשות ולא הפקיר לא רשותו ולא בורו ונפל לבור והבחים חת מימיו: דרך נפילה. על פניו משמע דרוב בהמות הנופלין בעומק על פניהם נופלים: נפל לפניו מקול הכרייה חייב ואמאי נימא כורה גרם ליה. וכורה פטור הוא דגרמא בעלמא הוא יי (ואפילו הכורה בעל הבור איכא למיפטריה מהאי טעמא דכיון דמשום גרמא נפל אסתלק חיובא דבור מיניה ורמי אפשיעותא דהול הכורה וההוא גרמא בעלמה דפטור ע"ה) וכשהיו הכורה בעל הבור עסקינן אלא שהוא שכירו וכגון שהיתה בור כרויה ועומדת קודם לכן דאי האי כרייה הוי כורה חייב דאין שליח לדבר עבירה דאסור לקלקל רה״ר: בעל הבור הזיקא עביד. כלומר בחוך שלו נמצא המק וכל היכא דלא אפשר לאשתלומי מכורה דקול גרמא בעלמא הוא משתלם מיניה דבעל הבור: בעל הבור פטור. בין שהשור הניזק שוטה בין שהוא פקח דאמר ליה בעל הבור אי לאו תורך לא נפל והאי דחיפה מעשה בידים הואי ולא גרמא: רבי נתן אומר בעל הבור משלם מחלה. שהרי בין שניהם המיתוהו. אפי׳ הוי שור הניזק פיקח חייב דליכא למימר אבעי לך עיוני ומיזל דהא חבירו דחפו: הא בחם. בעל השור משלם רביע וטעמא מפרש לקמיה: הא במועד. דמיחייב נ"ש דכל חד משלם מחלה ממה נפשך אי תרוייהו כוליה הזיקא עביד דעל ידי חד מינייהו מיית השתח דעבדי תרוייהו משלם כל חד פלגא אי כל חד וחד פלגא הזיקא עביד מאי דעבד משלם דהא מועד הוא: אי קסבר האי כוליה הזיקא עבד. הואיל דבלאו בור נמי מיית הוי כאילו המיתו כולו וכן גבי בור הואיל ובלאו מכת נגיחות השור הוי מיית כאילו המיתו כולו ומשום הכי מחמיר ג' חלהים על בעל הבור: האי משלם פלגא והאי פלגא. כיון דבעל השור נמי כוליה הזיקא עבד ושור תם משלם חלי מק שהוא עושה: ואי קסבר. הואיל ושניהם עשאוה יחד האי פלגא עבד והאי פלגא עבד ומשום הכי שור רביע הוא דמשלם דהא תם הוא ופלגא מאי דעבד משלם: ובעל השור. דתם הוא לשלם רביע ובעל הבור דמועד הוא לשלם פלגא ואידך מפסיד ניזק: רבי נתו חב בית דיו. במסכת הוריות

נו ול"ה אין.

הגהות הב"ח (h) תום' ד"ה וגעל וכו' יפה ומתרחק כל כך:

גליון הש"ם רש"י ר"ה באנו למחלוקת וכו' ראכן נמי היינו בור. עייו לעיל דף כח

רבינו חננאל

אמר רב חסדא מודה רב רבי חננאל זצוק״ל כגון שהכניס שורו חבירו ברשותו ונפל לבור. ראמר לי׳ בעל השור מה נפשך כו׳. תני רב חנניה נפשך כרי, חבי דב חברה לסיועי לרב, קי"ל כרב. פר"ח זצ"ל דהני כולהו משנינא אליכא דרכ. ותני נמי רב חנינא לסיועיה, הילכתא כוותיה דרב בהא. נימא כורה גרם. ור״ח ז״ל , אחר הוא כורה ומכח וכתב דהכורה פטור משום דיכול לומר אנא ברשות קא עבידנא. ופר״ח זצ״ל, ין כבי האורבו היום י, הילכתא כר׳ נתן, דאוקמינא מתני׳ כוותיה, נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא.

בסופה [דף יג:]: שוחפוחאי מאי אהניא לי. בלאו שותפות נמי פלגא הוא דמשלמנא וכיון דבעל הבור נמי כוליה הזיקא עביד משלם ג' חלקים: אם קטלסיה. בתוך שלך מלאתי: מאי דאים לי כו'. אבל רבנן בתר מעיקרא אולי וסברי דבעל השור כולה הזיקא עבד הלכך במועד בעל השור משלם כוליה ובחם בעל השור משלם פלגא ופלגא מפסיד וגבי מתניתין נמי בחר כורה אולינן ושניהם פטורין: **הניח אבן.** בור כרויה ואדם אחר בא והניח אבן על שפתה: באנו למהלוקת כו'. לרבנן בעל האבן חייב דהוא גרם כל הנפילה ומשום גרמא בנוקין ליכא למיפטריה *דאבן נמי היינו צור והזיקא בידים הוא כדתניא בפ"ג (דף כח:) הא מה דומה לוה אבנו וסכינו כו' ולרבי נתן בין שניהם משלמי: